

Konstitucinė šeimos samprata ir sutarčių laisvės principas

Doc. Dr. Vaidotas A. Vaičaitis

Pranešimo planas:

1. Šeimos konstitucinis naratyvas ir jo samprata trijų pamatinių konstitucinių vertybių sistemos kontekste;
2. Du šeimos susikūrimo būdai: santuoka (sutartis) ir tėvystė-motinytė-vaikystė;
3. Sutarčių laisvė ir šeimos samprata.

Konstitucijos, kaip 3 pamatinių konstitucinių vertybių balanso-dialogo, samprata

Teisinė valstybė (teisės viršenybė ir vald. padalijimas)

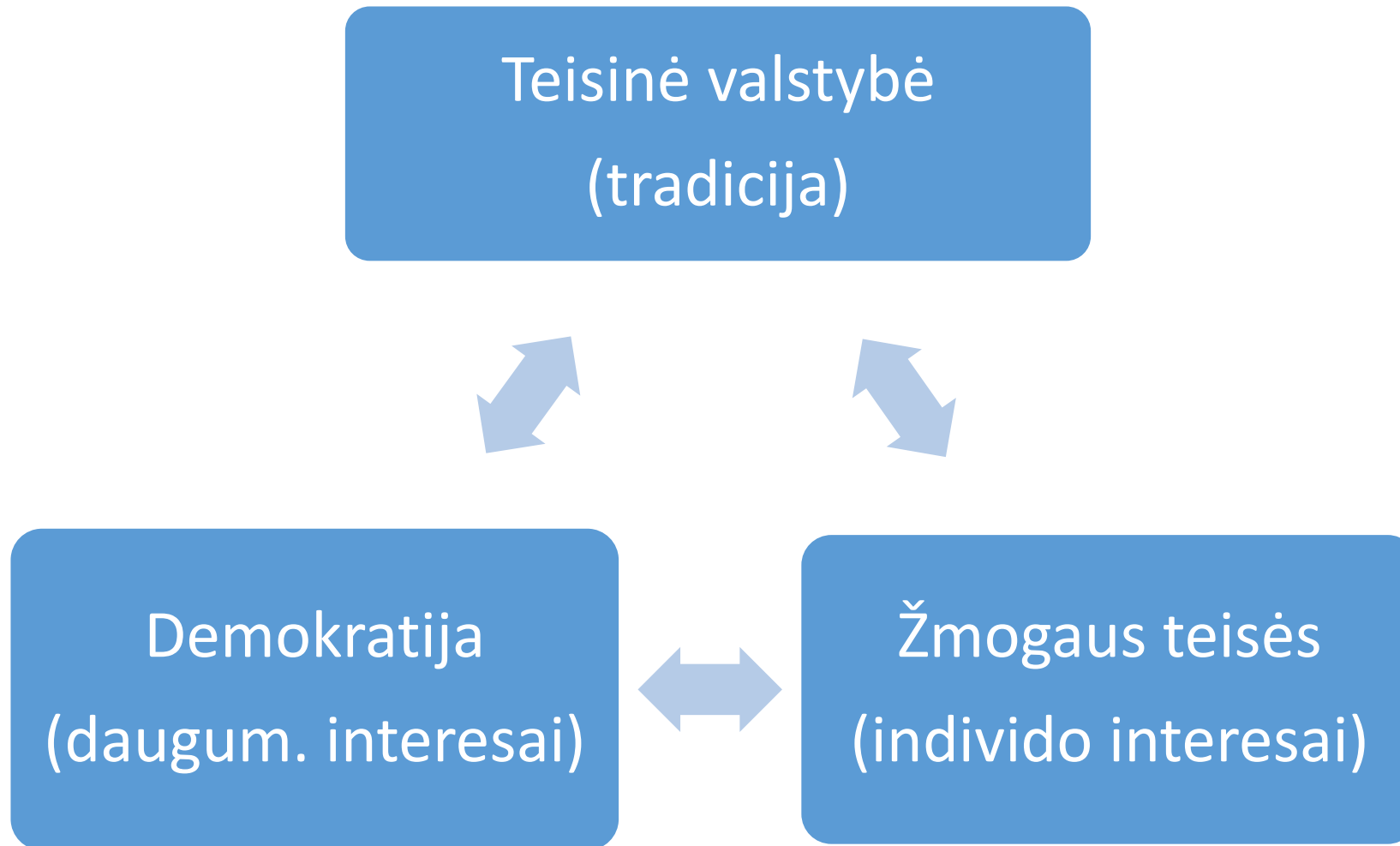

Demokratija (referendumas ir parlamentarizmas)

Žmogaus teisės

3 pamatinės konstitucinės vertybės filosofinių teorijų kontekste:

Šeimos samprata LR Konstitucijoje trijų filosofinių teorijų kontekste

šeima, kaip tradicinė vertybė *per se*

„šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas“ (38-1 str.), „Valstybė pripažįsta bažnytinę santuokos registraciją“ (38-4 str.); „tėvai auklėja vaikus būti ištikimais valstybės piliečiais“ (38-6 str.);

šeima ir individo interesai

Draudžiama kištis į žmogaus „asmeninį ir šeimyninį gyvenimą“ (22 str.); „Tėvai ir globėjai auklėja savo vaikus [...] pagal savo dorovinius įsitikinimus“ (26 str.), „draudžiama versti duoti parodymus prieš savo šeimos narius“ (31 str.);

šeima, kaip daugumos interesas ir bendrasis gėris

„Šeima yra visuomenės [...] pagrindas“ (38-1 str.)

„Valstybė teikia paramą šeimoms [...] įstatymo nustatyta tvarka“ (39 str.);

„Svarbiausi valstybės ir tautos gyvenimo klausimai sprendžiami referendumu“ (9 str.).

Šeimos sampratos konstitucinio naratyvo dekonstrukcija

- Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas: vertybė per se ir individo teisė;
- Šeimos teisinė autonomija (tėvai, o ne valstybė rūpinasi vaikų auklėjimu);
- Šeima kyla iš: santuokos, gimimo ir globos;
- Vienintelė šeimos sutarties forma – santuoka;
- “Nuklearinė” šeimos samprata (tėvai-vaikai, globėjai-globotiniai);
- Šeimoms, auginančioms vaikus – ypatinga globa;
- Kiti šeimos požymiai: teisės ir pareigos vienas kito atžvilgiu; teisė į bendro gyvenimo privatumą, teisė į vienas kito lojalumą ir teisių paveldėjimą.

Šeimos samprata ir sutarčių laisvės principas

- Sutarčių laisvės principas gali būti laikomas konstitucinio teisinės valstybės principo sudedamoji dalis;
- Konstitucijoje tiesiogiai paminėta tik viena sutarties rūšis – tai vyro ir moters santuoka, kuri kartu yra ir vienintelė Konstitucijoje paminėta fizinių asmenų sutartis;
- Jei įstatyme (šalia santuokos) būtų numatyta ir kitų sutarčių, pretenduojančių į šeimos atsiradimo pagrindus, tai galėtų neatitikti Konstitucijoje įtvirtinto šeimos, kaip „visuomenės ir valstybės pagrindo“, principo ir – Konstitucijos keitimo mechanizmo.

Ačiū už dėmesį. Gal turite klausimų?